

PROSTATA-CANCER ? VÄLJA BEHANDLING ?

Det här fotot av Okänd författare licensieras enligt [CC BY-NC](#)

“Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- Efter diagnosen prostatacancer förväntas man engagera sig i valet av behandling. Blir ansvaret på den enskilde för stort?
- Den första tiden innebär inte bara en svår känslomässig resa, utan också ett antal svåra konkreta ställningstaganden kring behandling. Beslut som det kanske vore skönt om någon annan fattade.
- Är det aktuellt med behandling eller bättre att avvakta?
- Om sjukdomen är så långt framskriden att den måste behandlas: Ska tumören strålas eller opereras?

“Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- Jag känner inte till andra typer av cancer där så stor andel av patienterna kan behandlas med två så vitt skilda metoder med samma effekt och jämförbara risker för biverkningar, säger Ola Bratt professor i urologi och klinisk cancerepidemiologi vid Göteborgs universitet.
- I praktiken betyder det att patienten själv, åtminstone initialt i sjukdomsförloppet, kan uppleva sig belastad av svåra beslut.
- Lägg alltför stort ansvar på mannen?

“Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- **Många behandlas inte alls**
- Om läkaren bedömer att det finns två likvärdiga metoder är det ytterst patienten som bestämmer, men målet är ett delat beslutsfattande.
- Tyvärr, är det många män som istället får en snabb uppräknning av behandlingsmetoder och biverkningar av sin urolog, skickas hem för att fatta ett beslut på egen hand.
- Inte konstigt att någon säger: “Hur ska jag veta ?Jag är ju murare!”

“Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- Urologens uppgift är att lotsa patienten framåt
- Prostatacancer skiljer sig ifrån andra cancerformer också på så sätt att många inte alls behandlas. Omkring 3000 män i per år i Sverige inte bedöms initialt behöva behandling.
- Tidig upptäckt prostatacancer tar lång tid på sig att växa och då är det långt ifrån alltid en bra idé att behandla.
- Numera är konceptet med aktiv monitorering (uppföljande undersökningar) så inkört att nästan alla patienter accepterar det.
- När behandling behövs handlar det alltid om operation eller strålning.

“Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- **Vad avgör om mannen väljer operation eller strålning?**

- Det är väldigt olika. Många män tycker helt enkelt att operation, det vill säga att avlägsna prostatan, låter rejält och bättre. Då spelar det ingen roll att urologen säger att strålning har lika bra resultat.
- Andra är oroliga för sövning och tycker att det låter väldigt besvärligt att ha en urinkateter under en period och då tenderar de att föredra strålning.

”Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- **Påverkan på sexlivet**

- Medan risken för urinläckage och påverkan på sexlivet oftast är mest uttalat vid operation så ökar strålbehandling framför allt risken för tarmbiverkningar såsom ändrade avföringsvanor, slembildning och läckage.
- Operationsresultaten har blivit det senaste årtiondet. Biverkningarna är klart mindre eftersom det är färre som opererar och därmed får mer erfarenhet. Samtidigt har teknikutvecklingen för strålning gjort ännu större framsteg med mer precisa och kraftfulla strålfält, säger Olof Bratt.

”Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- **Robotkirurgi vanligast**

- Numera sker över 90 procent av prostatacancer-operationerna i Sverige med robot.
- En tydlig fördel är att patienten kan komma hem fortare. Robotkirurgi ökar inte möjligheten att få bort tumören och innebär ingen skillnad avseende urinläckage. Däremot ökar det chansen något för att patienten ska kunna behålla erektionsförmågan.

”Hur ska jag veta? Jag är ju murare!”

- **Andra strategier vid spridd cancer**

- Vid spridd prostatacancer blir andra behandlingsstrategier aktuella – hormonell behandling, cytostatika och målsökande strålbehandling – och då blir läkarens roll i beslutet mer avgörande.
- I detta skede styr läkarna valet av behandling i större utsträckning.

5 råd inför beslut om behandling

- Läs patientinformationen om tidigt upptäckt prostatacancer i det nationella vårdprogrammet.
- Funderar över vilken typ av biverkningar du är mest angelägen om att undvika.
- Prata med en närstående. Att formulera dina tankar och känslor för någon annan är alltid värdefullt.
- Prata med din regionala patientförening. De har stödpersoner med egen erfarenhet av behandlingsvalet.
- Skriv ner dina viktigaste frågor inför läkarbesöket, så att du inte glömmer att ställa dem vid besöket. Källa Ola Bratt
- Informationen om "Hur ska jag veta? Jag är ju murare" är utgiven av Cancerfonden.